

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупуљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механијима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жанدارмима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командири полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

САСЛУШАВАЊЕ

(наставак)

(13)

Исто тако ради сведок, који хоће да кривца спасе, а невина упропасти: у првом случају он ће, кад ствар вешто удеши, окривљеног окитити и рђавим особинама и изнети оно што се не да порећи, али ће се добро чувати, да не изнесе какво тврђење, којим би окривљеног изложио презрењу или шкоди његовом угледу. На против ако је рад да окривљеном шкоди, онда ће цео његов исказ у почетку можда имати карактер благовољења, извињавања, улешњавања, докле једним јединим придевом не скрене иследнику пажњу на себе, у коме случају иследник увиђа с ким има посла. Сведок терети окривљеног горе но што може пред својом савешћу да одговара.

Да би могао чинити таква опажања, иследник не мора бити никакав велики психолог; добра воља и строга пажња довешће готово свакога на прави моменат, у коме се сведоку измакла издајничка реч. До душе то још није никакав необорив доказ, али је већином довољно, да иследник добије само повода, да у сведокову исказу не може бити све у реду. Латити се испитивања, да ли је сумња била оправдана, по правду није тешко. Сведока треба навести да исприча или опише нешто, што иследник потпуно зна из својих сопствених назора или преко сасвим поузданих сведока а што је важно за кривицу или невиност окривљенога.

Пошто се свака ствар може разнолико посматрати и разнолико причати, то ће сумњиви сведок, ако је он одиста нечасан, извесно ствар тако разлагати, да иследник може опазити, у коме правцу сведок изврће; свакако да ваља правити разлику између лажног сведока и само пристрасног сведока. Потпуно непристрасан није можда ни један сведок. Неко мало додавање и украшавање у причању не треба узимати тако озбиљно, али такво описивање битно се разликује од правог, лажног исказа, да размена није могућна ни у ком случају.

Је ли испит испао на сведокову штету, биће можда потребан други контролни испит. Ако се и тим испитом појача сумња, онда је најбоље, да се сведоку отворено каже, шта се мисли о његовом исказу; на тај начин ће се бар отклонити, да сведок и даље не прича неистину. Уврло многим случајевима, на име код непокварених природа, дешава се, да сведок учини мање или више дрзак покушај, да иследника лаже, али се тога одмах окане и поштено говори чим опазе да иследник не прима све за гогово. Одиста се може рећи, да је иследник сам крив, кад му сведок лаже, јер да је он из самог почетка добро пазио, било би му лако да спречи цео развој лагарија. И ту треба отворити очи и добро пазити на унутрашње противуречности његових исказа са спољним моментима, јер ништа не утиче тако снажно, ништа не збуњује тако нити исправља тако слабије образоване људе као јасан и јак demonstratio ad oculos.

Наравно да ту ваља пазити и на ситнице и н. пр. не заборававати, да ли није неписмен човек, за кога сведок тврди, да му је нешто читао; да ли сведок не тврди да је ватра грозила његовој кући, ма да ветар није дувао у оном правцу, у ком је његова кућа, или да је пола сахата стојао бос на пољу, ма да је на пољу био снег до колена. Сведок тврди, да поток доста пута тако набуја, да плави обалу, али чим бацимо погледе на камичке што мало вире из воде, уверићемо се да на

њима има густе маховине, а то не би било, да ти камичци чешће тону у води. Сведок прича, да га је његов син тада одмах учини пажљивим на ово или оно, међу тим рачунањем се докаже, да је његовом сину тада било шест година.

Такви примери отворених противуречности и немогућности показују се често у протоколима и они су најбоље оруђе, да се сведоку докаже неистинитост његових навода, али њих треба открити. То није никад тешко, ако уопште саслушању посветимо пуну пажњу, ако и приликом читања протокола слушамо и ако, што је неопходно потребно и од велике помоћи, живо представимо себи све оно што је испричано. Саме речи не противурече једна другој тако снажно и јасно као факта, бар у речима се не опажа тако јасно противуречност. Али кад тежимо, да пред своје очи изнесемо стање ствари онако како га је сведок испричао, или, како га већ знамо из ранијих описивања, па онда оно што је наново испричано умешамо у то, а за тим и даље слушамо сведоково причање и догађаје у мислима преносимо на оно место, на коме су се и по ранијем причању одиграли, онда је готово немогућно да се превиди нека невероватност или немогућност. Иследник треба да се сав преда и посвети својој ствари, па ће и посао имати успеха.

Једно за нас у многим случају важно питање јесте оцењивање исказа лица на умору. Иследник има прилика да саслушава рањенике или отроване личности; има прилика да саслушава људе, који на самртном одру казују тајну, којом некога терете злочином; људи на умору олакшавају своју савест тиме што се исповедају да су учинили неки злочин, за који други невин испашта. Према томе исказ лица на умору од врло велике је важности. Ако је иследник био још у могућности да дотичног сам саслуша, па за тим и закуне, онда је ствар лакша, јер је имао прилике, да се увери о вредности исказа. Али доста пута није било могућно да се иследник дозове, те је самртник тајну исповедио само трећим лицима, која је за тим саопште иследнику. Да се сва таква лица морају саслушати тачно и опрезно, само се по себи разуме, као год и то, да у свима таквим случајевима има лекар да даде свој суд, да ли је самртник у свом стању могао да каже истину. Рецимо да се несумњиво утврди да је болесник казао истину, ми имамо још да решимо друго питање, да ли се може потпуно веровати човеку, који умире. Правници се у томе држе врло различито. Једни тврде да је све оно што човек на самрти каже у свима околностима цела целцата истина, а други веле да њихне исказе ваља ценити као и других људи. За нас ће пак најбоље мерило бити ово: ако је дотични био у животу поштен човек, може му се веровати и на самртној постељи; није ли био поштен, вероватно је да лаже и кад умире.

Патоформно лагање

Има стања, која су у неколико у средини између онога, у коме неко хоће да каже истину и онога у коме то неће да учини. То су они случајеви, у којима неко у даном тренутку нема намеру да лаже, али у којима ипак услед навике ствар тако представља, да неистина избија на видик.

Ово по правилу није никакво болесно стање. Па ипак ту мора бити неке ненормалности, кад човек сматра као за истините оне ствари које то у ствари нису. Овакви случајеви највише задају мука иследнику, пошто лажима таквих људи не може се наћи мотив, и пошто они чине сасвим нормалан

утисак и ствар причају као потпуно вероватну. Овакви случајеви, да их назовемо патоформнима, дешавају се највише код људи, жена и деце богатих маштом.

Интересантан пример даје нам немачки песник Гете, који сам за себе вели, да је чешће пута измишљене бајке причао као да их је сам доживео. Оваквој врсти лагања нарочито су наклоњене хистеричне жене. Иследник ваља да строго мотри на жене у другом стању, ако их саслушава, јер оне доста пута причају ствари, које се никад нису десиле, ма да су те жене иначе потпуно поштене и ма да љубе истину.

Напослетку ја кажем и то, да иследник ваља да добро пази да не начини несрећу приликом саслушавања бојажљивих и ако савесних сведока. Многим питањима доводи он таква сведока догле, да овај заиста мисли да је доживео много шта шта, што се није ни догодило. (Свршиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар послао нам је један овакав спорни случај, који је на расправи за суђење био пред књажевачким првостепеним судом.

Књажевачки првостепени суд, пресудом својом од 2 новембра 1899 год. Бр. 2915, одбио је од тражења Н. Н. као неумесног, који је тужбом својом тражио, да суд пресудом својом, нагна туженог продавца једне воденице са плацем, да му изда тапију од овога имања.

Исту пресуду, која је по жалби одбијеног послата Апелационом суду, овај је суд пресудом својом од 25 априла 1900 год. Бр. 1892, одобрио као на закону основану.

Но по поновној жалби тужиоца Касацони суд је у своје поништио пресуду Апелационог суда из ових разлога:

„Воденице не долазе у ред оних имања које законодавац по § 471 грађ. судског поступка штити земљоделцу, и зато је Апелациони суд погрешно одобрио пресуду првостепеног суда, којом је на основу поменутог законског прописа тужилац одбијен од тражења.

Апелациони суд усвајајући примедбе Касацонионог суда, осудио је туженог на издане тапије, од спорне воденице са плацем, пресудом својом од 6 септ. 1900 год. Бр. 3333, пошто поменути законским прописом законодавац не штити земљоделцу и воденицу, а уговор о продаји и куповини према пропису § 644, 621 и 652 постоји.

Дакле када Касацони суд овакве своје примедбе доноси, које Апелац. суд и усваја, а тужени међутим подноси о томе у овоме спору доказе о томе, да по отуђењу спорне воденице са плацем нема онолико земљишта, које § 471 тач. 4 грађ. суд. поступка за земљоделца штити и забрањује му отуђење, онда настаје питање о томе, да ли се у овом конкретном случају искључује благодејање земљоделчево, када на оном земљишту, које му овај законски пропис даје, земљоделац има воденицу било по старини или је сам на истом по својој потреби или ради што већег приплода за себе и своју породицу сагради.

Пошиљком ове судске расправе тражи се од нашег уредништва мишљење по овој ствари, а поводом тим, што је у нашем листу а у бр. 39 у рубрици „општински послови“ и у расправи § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, о благодејању које законодавац земљоделцу даје, дато мишљење: да земљоделац ни у ком случају не може отуђити воденицу са плацем, ако нема сем исте, да му остаје онолико имања, колико горе поменути законски пропис тражи.

Доиста о овоме питању треба добро и озбиљно размислити, и доћи до тих резултата шта је законодавац овим својим законским прописом хтео. Наше је уверење, да му је била чиста и прецизна намера, да наш земљораднички сталез заштити од пролетаријата — бескућништва. Ову своју девизу засновао је поглавито на тим резонима, што је наша држава земљорадничка земља, јер од земљорадње живи читаве $\frac{2}{3}$ нашег народа. Осиромашавање овога сталеза грози правилном развијању нашег државног уређења, јер стварањем пролетаријата, падају и стварни државни приходи а да и не говоримо о беди и невољи, које овај доноси.

Но у овом конкретном случају ми се морамо ставити на такво становиште, да се упустимо у расправу само на основу

јасних и прецизних законских одредаба. А када то учинимо онда се морамо изјаснити, да је Касац. суд по својој устројству § 1 највећа и последња инстанца у свима спорним правним питањима. Он је подељен у три одељења. У случају противу-примедаба нижих судова на примедбе Касацонионог суда у разним споровима, расправља сваки конкретан случај, општа седница истог суда. — § 16 тач. 4.

Када се ово зна, онда су доиста и довољно и јасно прецизирани, правни односи држављана — грађана, који своја права са тражбама износе пред судство.

Дакле Касацони суд решава у последњем степену, али законодавац је сваком грађанину дао право и на то, да у сваком случају при помисли, да му се законом право крњи, апелује на мишљење и решење опште седнице нашег највећег суда у земљи, дакле на мишљење целе правничке групе овога највећег суда.

Према овоме, у овоме конкретном случају, тужени је имао права на тај апел тиме што би се својом жалбом противу пресуде Апелац. суда жалио понова Касацонионом суду, када Апелациони суд није хтео дати своје противузлогне, протуву примедаба Касацоније, но их је усвојио, и на основу истих своју нову пресуду донео.

Но како § 332 грађ. суд. поступка гласи: *„кад нижи суд буде имао разлога остати при првањој својој пресуди, он ће у сироводном писму Касацонионом суду разложити, зашто при првом суђењу остаје.*

Ако Касацони суд разлоге нижег суда не уважи, учиниће му са разлогима друге примедбе по којима је нижи суд дужан у свему поступи.“

Међутим § 16 тач. 4 о устројству Касац. суда гласи:

„Општа седница решаваће оне предмете, у којима нижи суд не би усвојио примедбе, које би му учинило на пресуду једно одељење Касацонионог суда.

Дакле у сваком конкретном случају решавање у општој седници, долази, ако нижи суд да своје противузлогне на примедбе. Но ако их он усвоји, онда и право онога грађанина, који би са новом пресудом био незадовољан остаје у оном положају, какав је за исто усвојио нижи суд по примедбама највишег суда и пресуда је извршена, јер се нигде не наводи, да ће и по жалби жалиоца, на ону пресуду која је донета на основу примедаба једног одељења Касац. суда, решавати општа седница.

Кад овако стање ствари стоји, онда је коначно решено и то питање, да се земљоделцу може продати воденица са плацем, и ако нема онолико земљишта колико прописује § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, и према оваком окончању ове ствари, пропис овога законског прописа за заштиту и благодејање остаје илузоран.

Ми ово питање не би третирали, да овде не улази у акцију и једна радња општинског суда, јер је ова рубрика само за општинске послове и за упут правилног кретања у општинским судовима, но би исто оставили нашим правницима и зато позваном правничком листу „Браничу“.

Но како се при сваком у опште убаштињењу код суда, тражи и учашће општинског суда у томе: да продавцу изда уверење о томе, да сем продатога имања, има још на главицу поред куће и кућнег плаца и по пет плуга ораће земље рачунајући сваки плуг по 3600 квадратних метара, без кога уверења неће извршивати потврду ни полицијска власт ни суд тапију потврдити, то сматрамо за своју дужност, да се упитамо: шта би се имало у овом погледу чинити?

Општински суд, и да је продавац хтео тапију купцу издати, дужан је изаћи на лице места и метром премерити све продавчево имање, и онда се у својој уверењу изјаснити, да он доиста сем продатога имања има још онолико земљишта колико закон за њега као земљоделца тражи. Овакво уверење, потврђује надлежна полицијска власт када се о истинитости потписа и печата па и садржине, коју општински суд у уверењу наводи, лично увери.

Ни општински суд, ни полицијска власт у овом случају не могу издати тако уверење, и онда следствено, да не може бити ни речи о потврди тапије на купца, од стране надлежног првостепеног суда. И шта онда? Настаје питање како ће се и на који начин ово убаштињење код суда извршити, кад

нису извршени сви они захтеви, које закон за потврду судску тражи?

Одговор је на ово питање јасан, да се у оваквим случајевима увек, када се земљоделац хоће да изолује од овог заштитног благодејања, треба обратити суду и пресудом заменити тапију, јер иста уводи купца у државину. По нашем мишљењу ово законодавац на сигурно није хтео, када је § 471 тач. 4 грађ. суд. поступка овако редиговао:

„Земљоделцу један илуг..... Поред тога на сваку цореску главу, била она од данка ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљоделство, живела она у селу или вароши пет дана земље, рачунајући хват од 1600 кв. хвати била земља чиста, под гором, воћем или виноградом, заједно са необратим њеним плодом. Исто тако и кућа са зградама и плацем од једног дана орања“.

Ова законска одредба је потпуно јасна, јер кад се наводи „ако јој је само главно занимање земљоделство“, и кад се одмах затим узме у обзир доња реченица „Исто тако кућа са зградама и плацем од једног дана орања“, онда се ни у ком случају истина по нашем некомпетентном мишљењу, не може узети, да се воденица од овога прописа законског изолује, па ма остало имање не достизало ону стопу површине земљишне, која се за продају и отуђење забрањује. Поред овога када је већ у овој законској одредби реч и о „зградама“ поред „куће“ онда се ничим не да објаснити то, да је законодавац искључиво воденицу, јер и она је „зграда“ на том имању које је заштићено, а следствено је, да је на сеоским имањима једна од најглавнијих потребних „зграда“ баш та воденица, где земљоделац врши све оно што му је за сређивање свакодневних намирница потребно — најнужније.

Ми смо се овом расправом одужили својој дужности, а на нашим је правницима да ово питање узму у озбиљну расправу, како би се § 471 тач. 4 грађ. суд. поступка прецизирао, како не би долазио у контрадикцију са осталим законским одредбама и како би се ово веома важно правно питање регулисало, те да отуда не трпи штете нико и да би се циљ и намера законодавчева постигла.

Овде у овој расправи је реч једино о сеоским воденицама, одакле изолујемо млинове чији сопственици ове зграде, на вештачки и модеран начин подижу за шпекулацију и искључиво млинарску радњу, јер ни ми сопственике оваквих зграда не сматрамо за земљоделца.

* * *

Имамо пред собом овакву једну судску расправу код општинског суда.

Милева жена Петра Димитријевића из Стубла узела је на зајам 200 динара од поверилаца Андрије Павловића из Стубла, и на ову суму издала му облигацију, са одобрењем свога мужа, који је доцније умро. Облигација је потврђена надлежном влашћу 1887 године, а рок је плаћања истој био 1888 године. Ову је облигацију поверилац поднео на Марка Иконића 1890 године са преносом овакве садржине: право мога примања уступам Марку Иконићу, с тим да исто примање може наплатити, јер сам од њега у овоме дугу измирен у новој облигацији, коју ми је издао под данашњим. Марко је у току ове године тражио наплату од дужника Милеве, и добио је од судно решење — пресуду, а поред овога и уверење извршне власти, да се од дужника није могао наплатити, и с тога је тужио преноситеља права наплате овога дуга на њега Андрију Павловића, тражећи од истога наплату ове суме са трошковима.

Тужени Андрија одговорио је:

Пренос права признајем, али у своје оправдање имам да наведем ово: кад сам 1890 г., хтео ставити забрану на кретност моје дужнице Милеве, а за наплату овога дуга, и пре но што сам учинио зато нужан корак код суда, дознао је за ово Марко и дошао к мени, са тим захтевом да му ову Милевину облигацију преносом уступим, а он у место новца да ми даде другу облигацију за исту суму на своје име, која би имала гласити на готов новац, и тако смо и учинили. Право наплате за ову облигацију пренео сам на њега а за вредност ове суме узео сам од њега као мога дужника облигацију. Доцније видео сам да се од Марка за овај дуг не могу наплатити, јер није имао нигде ништа, и зато нисам наплату ни тражио, већ

сам његову облигацију пренео на Павла Марковића, и да ли је овај исти пријемнику права платио не знам, но врло је сигурно да ће се и овај услед немогућности за наплату од Марка обратити мени да му и ову исправу као уступитељ платим и можда и он само чека згодан моменат док Марко од мене наплати ову суму по облигацији Милевиној, па да се и он са тужбом за наплату суду обрати.

Даље навео је, да је дужник Милева у оно време 1890 године, када је њену облигацију пренео на Марка, имала покретног имања, и тада је се за овај дуг могао наплатити, но га је Марко његовом новом обавезом обмануо, зато што је се пре преноса оженио са Милевином кћери, уз коју је узео половину покретности у вредности 2000 динара, а другу половину покретности Милева је приликом удаје друге кћери уступила другом зету, и сада доиста да нема нигде ништа, одакле би се овај дуг могао наплатити, но живи на издржавању код својих зетова, час код једног час код другог, према чему држи да ни у ком случају овај дуг не треба да плати. За све ово што је навео, нема писмених доказа, али вели, да би сведоцима могао доказати, да је Милева у оно време имала имања из кога би се могао наплатити, но ју је њен зет Марко оваквом својом радњом узео под заштиту.

Тужитељ Велимир остао је при својој тужби, додајући још и то: да и ако је он Милевин зет, и ако је уза жену узео половину покретности, ипак има права тражити од Андрије наплату овога дуга, јер узете ствари нису његове — Маркова — већ његове жене, које му је она приликом удаје за њега донела као спрему, и које се не могу узети као наслеђе — материнство, да би биле одговорне, као гаранција за наплату овога дуга, који сада од Андрије као преноситеља права тражи. И тако ове су ствари сада искључива својина његове жене, и он их ужива само као спрему девојачку и мираз. Што је он пак зет Милевин, ово сродство не везује га од те могућности да тражи наплату овога дуга од туженог Андрије, као пријемник његовога права, онако како би то чинио и сваки други. Међутим што се тиче навода, да је требало дуг тражити у неком замишљеном времену, када је главни дужник исти могао измирити, држи да им нема места, јер сваком повериоцу остављено је на слободну вољу када ће своје право тражити, и он свакога свога дужника произвољно може чекати докле хоће. Што се пак тиче оне његове облигације коју је он за ову издао Андрији, а овај ју је пренео на Павла Марковића, она не може имати никакве везе, за расправу овога спора, јер он је ту облигацију исплатио, а можда и није или има каквих засебних уговора са Павлом, и када овај тек буде тражио наплату овога дуга, он ће по њој као дужник одговорати и као одговоран стајати.

По овом извићају суд је овај спор пресудио:

Да тужени Андрија плати тужиоцу Марку суму у две стотине динара са трошковима, за плаћену облигацију Милеве жене Петра Димитријевића, пошто се исти услед немаштине од ње није могао наплатити. Пресуда саопштена парничарима одмах.

Од суда општине стубланске, јуна 1900 год М...

Писар

Председник суда

Кметови.

Задатак општ. писарима. Је ли ова пресуда правилна и на закону основана? Ако јесте са којих законских разлога, ако није исто тако.

ГРОЗНА ОСВЕТА

(ИСТИНИТИ ДОГАЂАЈ)

— Заре —

(2)

За тај дан нарочито су чувани и гајени јагањци. И Миленко је имао два црна јагањета — без белеге. Његовао их је нарочито због коже, од којих је мислио да направи шубаре: једну себи, а другу Станку.

Но та му се жеља не испуни.

Једнога јутра оде на салаш, али се ужасну кад на камену пред колебом нађе обе главе јагањеће, без трупова. Дрхћући од љутине отрча тору где су овце лежале, мислећи да се није преварио. Разгледа свуда; али узалуд, па се невесео,

погнуте главе поврати колеби и седе снужено на праг, а затим узе обе главе и јецајући поче љубити час једну, час другу, мрморећи неке неразумљиве речи; и ко зна докле би тако, да га из заноса не трже звонки глас Јована Никића — његовог сељака, који се приближиваше колеби.

— Помози Бог! довикну овај прескачући сниску ограду, па идући лагано Миленку, поче јасно говорити:

— Зар немаш други пос'о, него седиш! Е баш си ба-даваџија.

Миленко му ништа не одговори.

Јовану би загонетно ћутање његово, и замало да му и пребаци, али занеме, кад угледа две црне главе јагњеће.

— Шта је ово? упита чудећи се, и погледа Миленка.

— Ето, што видиш? Зацрни ме, зароби ме! поче говорити јетко просипајући најгадније псовке, па се гласно заплака, за тим устаде нагло и управи своје влажне очи у правцу Гвозденове колибе, и поче викати, колико га глас доноси.

— Уверен сам да је он, знам, сигурно знам; али ћу се осветити...

Па то су главе твојих јагањаца, прекиде га Јован, оних лепих црних без белеге шиљежета, чије си коже био наменио за шубаре теби и Станку, је-ли?

Миленко ћутећи климаше главом у знак одобравања, а Јован настави:

— Гре'ота! Много се огрешио, па ко је — да је.

— Па да ли нађе још што од њих или само главе?

— Само главе, одговори Миленко тужним гласом, и заврти главом.

— Уђуташе.

Јован беше радознао. Њега је копкало да сазна на кога Миленко сумња, и с тога напусти да га искуша. У осталом није било тако тешко. Познавао је он Миленка и био је уверен да ће му одмах рећи, па за то прекиде ћутање.

— Ти велиш да знаш? упита Јован.

— Јест, знам, поче јетко Миленко. То је масло оног Гвозденовог, и ничије више. Али ако доживим, неће му бити лако...

— Можда се и не вараш, рече Јован; али ово изговори таким тоном, као да му је познато а то — учини Миленка радозналим.

Но Јован то не опази, већ настави:

— Синоћ пред мрак враћао сам се кући. Забавио сам се око стокe, па мало задоцнио. Таман ја ено онде, сниже оне окуке, а спазим једног иде баш поред саме ограде, ето онуда, и показа руком. Испрва сам помислио неко од ваших па таман да упитам, али после спазим...

— Спазиш?... упита нестрпељиво узбуђени Миленко.

...Станоја Гвозденовог...

Не доврши, јер се уплаши кад Миленко нагло устаде.

Усплахирен и дрхћући, а разгорачених очију Миленко поче муцати неке неразумљиве речи, да се Јован узневери; никад га не беше таквог видео.

— Шта рече? упита Миленко. Он био синоћ овде. Дакле нисам се преварио... Он је!... викао је поамно.

Јован се покаја, што је и почео причати. Виде и сам да је погрешно, што се избрљао.

— Ама, човече, чекај да довршим, нисам све казао, утишаваше га Јован.

И Миленко се радознао, привидно умири, а Јован поче:

— И ја сам испрва посумњао, да има нешто, кад после спазим овце растурене по путу, онда се уверих да се враћао с паше, па се случајно ваљда загледао...

— Шта случајно?... Како случајно?... викао је Миленко огорчено. Он је!... Он је!... викаше поамно, па и не чекајући шта ће Јован да каже, као манит зграби јагњеће главе и одјурити путем за село.

Трчао је као бесомучан, не осврћући се на никакве препреке. Тако задуван дође судници.

Кмет беше у канцеларији.

— Помози Бог!... рече узбуђено и показа кмету главе јагњеће.

— Видиш ли кмете ову напаст? Чувао сам и неговао и дође несрећник да ме упропасти, те их покла.

— А ко је то учинио? упита кмет тихим гласом. Виде Миленка узбуђена и озлојеђена, те беше рад да га утиша.

— Умири се, поче кмет, одмерен човек, који о свему хладнокрвно расуђиваше. Да није лепо од тога, који је могао тако што учинити, видим и сам. Али у колико ми памет допушта, у колико могу да расудим, дело је учињено из ината. Увредио си неког, и он ти се није могао друкше осветити, него на овај начин. Јер да је то била каква лопужа, он би их однео живе, а не би их клао. Уосталом то је моје мишљење. Дакле, сумњаш ли на кога?

— Сумњам, кмете, рече Миленко још једнако узбуђен, и не варам се, па подиже песницу претећи њома. Ето ту ми је застао, говорио је он, хватајући се за грло, али ћу извадити јабуцицу, да ме не гуши више.

Из говора Миленковог, кмет је стекао уверење, да Миленко зна виновника, па нешто и из радозналости, и као званично лице беше рад да сазна, упита, на кога сумња.

— Онога Гвозденовог је масло, рече Миленко. Он је и нико други то учинио, у то сам потпуно убеђен.

Кмет би пре поверовао да је чуо, да се земља преврнула, него ли да је то ма ко из Гвозденове куће учинио. Није им био сродник, али као уредан човек и домаћин, познавао је те добре душе. Како само он! То је којешта! Знало је то све село. Он вероваше да и Миленко, та позната убојица, која је небројно пута за иступе кажњавао затвором, зна, али је праведно то његово неосновано сумњичење, ту неоправдану оптужбу, јарошћу и непромишљеношћу, па с намером да о томе разувери Миленка, поче:

— Миленко, веруј ми да грешиш душу, кад сумњичиш ту часну и поштену кућу. Зар да ти учини пакост онај седи старац, онај, што се склања и мрава да не згази? Зар да ти закоље шиљежад, онај скромни дечко, што је миран као каква бубаљка, нити коме зла мисли!? Буди уверен, да их оптужујеш онако на памет, без стварних доказа. Веруј ми да си се преварио. А ја ти могу јамчити, ти познајеш мене, Тому Перића, имаш ваљда вере у мени, да ти нико из Гвозденове куће није учинио.

— А ја ти велим да јесте и да се не варам, рече Миленко, гледајући намрштено кмета. Види се да му би криво, што се кмет толико заузима за Гвоздена и његове.

— Па кад тврдиш да су они, онда сигурно имаш и сигурних доказа, додаде кмет. Да ти то они, рецимо, да ти то Станоје учини, да ти напакости, требало би да га страшно увредиш, а ја знам да то није било...

Миленко

Станко

— Ако није било увреде, прекиде га Миленко, а оно му је било криво, што он нема тако лепу шиљежад. Тражио је прилику да и мени ускрати то задовољство то... и уђута, очевидно није имао других јачих доказа, као што их заиста и није имао.

Кмет одмахну главом, па рече;

— Опет ти велим, грешниш душу. То што ми рече нису никакви докази; то си ти уобразио и ништа друго. Веруј ми, да они нису учиниоци. Ако можеш тврдити да сам ја, то је онда и Станоје. Него почуј ме ако хоћеш, да ти кажем, откуда долази то, да Гвозденове сумњичиш! Ти си омрзо Гвоздена и његове још од онога дана. Ти знаш већ, због плаца. И сад ма шта да ти се догоди, ма какво зло, ти одмах сумњаш на њих. Признај, да је тако. Да сам којим случајем ја купио то твоје имање, ти би и мене сумњичио. Али ти ниси у праву.

— Ама, кмете, овако те молим, рече Миленко и прекрсти руке на прса ухватив се за рамена, па се поче клањати, немој их бранити, јер није поможено. Имам доказа да је Станоје то учинио, рече он огорчено и поче ређати Јованове речи, али кад дође на ред да каже за стадо, како је Станоје исто гонио колеби, навлаш оћута.

— Па кад је тако, рече кмет, онда да извидимо, на тај ћемо начин брже доћи до правог стања ствари.

— Мићо! викну кмет и пандур се појави на вратима. Кмет му издаде наредбу да иде по Гвоздена, а Миленка понуди да седне.

Но овај одби понуду. Још се не беше утишао.

— Немам кад, рече оштро. Моји још не знају. Дођох, прво доведе, теби да јавим, да видиш шта се у твојој општини догађа. А сад ћу кући. Док Станко чује, биће триста чуда, јер је он заклане јагањце готово више марио него ли и ја, богме неће им бити лако. Нека се онда добро држи онај његов мирни што не зна ни две у накрст.

Ово изговори јетко а убрзано, и доста гласно, па се приближи кмету и шапућући настави, показујући обе главе, које је непрестано у руци држао:

— Видиш ли ово? Је ли да је гадно, и сувише гадно? Е чуј! Али добро чуј! Као год што носим ове главе мојих шиљежади, ја, Миленко Кузмановић, тако ће исто носити и Гвозден главу свога јединца, свога Станоја. Утуди добро ове моје речи. То ће бити моја освета, само то и ништа друго, па оде без збогом, оставив кмета запрепаћеног и бледог, који се беше ужаснуо страховите претње Миленкове. Знао је он, да Миленко не пориче оно, што једном каже.

Гвозден дође судници. Кмет му понуди да седне и поче казивати све редом,

Гвозден се клео свим на свету да то Станоје није учинио.

— Зар моје дете то да учини, говорио је узбуђено он. Боже саклони! Живот ћу мој дати, ако је он само и помислио, а камо ли да је извршио.

Кмет је веровао и без правдања Гвозденовог. Снуждио је и њега овај догађај, болела га је патња Гвозденова, јер је осећао заједно с њим.

(Свршиће се).

ЈЕДНА КРАЂА ИЗ СТАРОГА ДОБА

од К. Лидера

У злочиначком свету никада није недостајало у таквим људима, који би се могли назвати славнима, када би своје способности и снаге употребљавали на корисне цели.

Такав је један човек био и Мандубе, — он је свој одлични таленат употребљавао у циљу крађе.

Крајем седамнаестог столећа био је у Бреслави, на шумовитој обали Одре, и по неким »операцијама«, које је тамо изводио, могло се оценити, да је у својој лоповској вештини већ далеко био дотерао.

Колико ја знам, ова анегдота из његова живота није много позната.

Једнога дана дође Мандубе у врло укусној екипажи са својом пратњом пред кућу једнога мењача у Бреслави, затражи да говори с газдом, представи му се као човек из једне од врло угледних фамилија, и рече му да је скоро дошао из Француске, а да у Бреслави нема никаквога познанства, те је, чувши за његово славно име, дошао к њему с молбом, да му прими на чување неколико сандука са уметничким скуповеним стварима, које ће му вечерас приспети, и да их сачува, докле их он не однесе.

Уз то још охрабри трговца, да ће с њиме имати великих трговачких послова, где ће имати и добре добити, и овај, обра-

дован тим великим познанством, обећа да ће га услужити свим могућим силама, које му стоје на располагању.

После још неколико учтивих речи, опростише се ова двојица, и Мандубова кола одоше.

Пред вече заиста дођоше једна кола, пуна сандука, и којијаш предаде мењачу исправне фрахтове. Сандуке извадише најпажљивије из кола и сместише их у мењачев дућан.

У том се и смркло; дневни послови бише свршени, послуга и чиновништво оде кући, само остаде мењач са једним слугом, да са двоструком пажњом затвори дућан, јер какво је благо било сада у њему.

И тако остаде најзад Мандубе сам у сандуку, по среди свих мењачевих кеса, тако близу свога циља.

План му је сјајно пошао за руком, и сада је само очекивао тренутак, да се све у кући преда дубоком сну, те да пређе на ствар, јер су све браве и ригле биле за њега играчка,

Најпосле изби на торњу и десет сати, а у кући биваше све тише и тише.

На један пут зачу он кораке, који су се приближавали из унутрашњости куће ка дућанским вратима, она се отворише — о да ужаса! Трговац, у пратњи свога слуге, пусти у дућан једнога грднога пса, који је требао да буде потпора што веће сигурности код тих скуповених сандука.

После кратког дијалога између газде и слуге, дућанска се врата затворише, закључаше их и свако оде своје кревету.

Мандубе није могао ни сањати о каквој посејој стражи, па је се једва усуђивао и да дише, да се не би издао. Пас је био врло сујетан у својој новој дужности, и одмах је почео обилазити цео локал, да би се оријентовао, и са нарочитом пажњом обилазио је око сандука, у коме је био Мандубе, ознојен као у паклу да је. У сандуку је и иначе био стиснут, да се једва могао кретати, да се већ решавао да ступи у отворену борбу са том гадном животињом. У сваком случају, знао је, да ће га лајање тог пса издати. Може се замислити, у каквом је положају био Мандубе.

Пас се добро уздао у свој нос, те за то никако није остављао Мандубов сандук, и тражио је свога противника, почињући већ и на глас да режи.

Мандубе није смео ни једним ударом да мрдне, и тако је издржао неколико минута, најпосле се помаче из тога свога грчевитог положаја, не би ли се угодније наместио.

Једва је верни пас и приметио покрет, а већ је из свега гласа залајао, да је цео дућан загрмео.

Мандубе је видео већ свој крај; шта је природније било, већ да се пронађе узрок, за што је пас лајао?! И већ су се чули кораци из куће, гласови су бивали све јаснији, и врата се отворише.

Трговац уђе са целом кућевном послугом, и пас им одмах приђе у сусрет не прекидајући да лаје.

Све будаке прегледаше, прегледаше све браве и ригле, зачуђено су тресли својим сањивим главама, чудећи се, за што је пас лајао. Пакан је беспрестанка лајао.

Мандубе опет није могао да издржи у свом тешком положају, и хтео је да се већ покрене, али најзад зачује утешни глас газдин, где вели: »Није ништа, децо! Пакан мора да је чуо каквога миша, па је за то лајао. Хајдемо да спавамо«.

Покућар још одржа оштру придику Пакону, напомињући му, да се више не усуђује да буди целу кућу без икаква узрока — и врата спет бише закључана.

Мандубе поче слободније да дише. И срећан због такога исхода ствари, заборави за часак на свој опасни положај, и опет се покрете.

Може се замислити, како је загрмео глас увређенога Пакона, који се свим силама трудио да спасе своју увређену част.

Трговац је био љут на то, и одмах се вратио са свом послугом, и виде Пакона, како лаје на један сандук и не одваја се од овога.

»Мора да има нешто у томе сандуку«, рећи ће значајно покућар, »јер Пакан не лаје залуду«.

»Па наравно, будало једна«, одговори газда љутито, »али шта је у њему?« Он осветли сандук, опипа га са свију страна, и већ је хтео да га преврне, када се присети — а замислите како је било нашем јунаку у сандуку!

»Ах стани!« рече трговац. »До сто ђавола! како се лако може унутра што год разбити. Можда су унутра какви сатови

или друге какве сличне ломљиве ствари, а на то морам да пазим“.

Сатови! Та реч одјекну у ушима Мандубовим и он се одмах решио. Прстом својим почео је лупкати по поклопцу од сандука, подражавајући куцање дуварскога сата; пас је догле био само режао, а на тај мах стаде лајати и гребати по сандуку.

„Мир!“ рече трговац својим слугама, можда ћемо слухом пронаћи узрок овоме чуду. И сви су слушали. —

„Збиља! У сандуку има један сат, који још није престао да ради; ето нам најпосле узрока, за што је пас лајао“.

Сви, па и тврдоглави покућар, уверише се, да у сандуку има један сат, који је правилно откуцавао тик-так, и резултат је свега био: истерати то глупо псето, које не може да трпи ларму дуварскога сата. И тако сањиви слуга извуче сином сиротога Пакана, који се једва одвојио од онога сандука.

Сво друштво изађе из дућана, један другоме пожелеле лаку ноћ и свако оде својој постељи.

Шта је се доцније збило, то се већ може и погодити.

Чим се све у кући смирило, извуче се наш јунак из свога кавеза, тихо отвори све браве и ригле и добро се наплати за претрпљени страх мењачевим кесама. Са немачкога

ЗУБОВОЉА

— ЈЕДАН ВЕЛИКОВАРОШКИ ДОГАЂАЈ —

К једном берлинском зубном лекару дошла је пре извесног времена једна отмена дама и испричала своју невољу. Она је била удата за једног барона и живела до пре кратког времена у срећном браку. Међу тим, барон се једнога дана разболи од ужасне зубобоље, која му и сад, и дан и ноћ, не даваше мира.

— А сад долази оно што је најужасније, — продужи дама, — не могу никако мужа да наговорим, да покварене зубе да извадити!... Болови су тако ужасни, да се плашим, да није од тога са свим полудио!

— То је, Бога ми, рђаво, — одговори чувени зубни лекар, — код таквог пацијента тешко да и моја вештина помогне. Немогуће је некога приволети противу његове воље, да вади зубе, и то је могуће извршити само тако, ако се опије. Пре свега треба да вашег душевно оболелог мужа покренете да посети мој атеље!...

— То ће бити већ моја брига... ја ћу се већ промислити под каквим би га изговором овамо довела! — одговори тешко намучена жена. — Да би свога мужа спасла, мораћу и да лажем. А када га већ овамо будем довела...

— Онда будите уверени да мора оздравити! — увераваше је зубни лекар. — Према душевно оболелом човеку ја имам права и да силу употребим, ако само иде у његову курист. Чим господин барон буде овамо дошао, моја ће га два асистента прихватити и везати. Остало већ поверите мени... за неколико тренутака ваш ће муж бити исцељен... него, који га зуби највећма боле?

— Очњаци, господине докторе.

— Ослоните се ви само на моју сигурну руку. У осталом ја и сам имам довољно праксе да распознам с места болесне. Ја вас дакле очекујем сутра по подне око пет часова. Можете се у напред надати најбољем исходу!

— Безгранично сам вам захвална, господине докторе! — рече бароница. — Ја ћу у означени час допратити овамо свога мужа. Али, као што вам рекох, он ће се отимати и...

— О, ја ћу наредити све што буде требало!... Моји су асистенти снажни људи... само...

— Молим?

— Желети је, да се ви одмах удалите, јер таква операција не би била zgodна за ваше нерве! —

И са искреним и срдчним поздравом и захвалношћу опрости се јадна жена од овог чувеног лекара.

* * *

Сутра дан по подне стаде пред једном од најелегантнијих јувелирских радња екипаж из кога се појави једна отмена дама аристократског изгледа. Јувелир је био занешен новом

муштеријом, јер је за непуну пола сахата госпођа бароница одабрала драгоцености на 80.000 марака и после малог цењкања и погодбу утврдила.

Наравно, да отмена дама није могла носити толику суму при себи.

— Али, ваљда ће ме моћи пратити који од ваших помоћника до стана, како би могао новац примити? — рече она.

Господар радње изјави лично да је готов да је прати. Одабране драгоцености брзо спакова у једну шатулу и преређни јувелир радујући се овом масном „кпешту“ седе поред баронице у кола. Кочијаш мора да је знао куд треба да тера, и на скоро кола стадоше пред кућом — чувеног зубног лекара.

Са пуно поверења пође јувелир за отменом дамом која је хитала уз степенице. Један младић јако развијен беше им одмах отворио врата. То је био камердинер.

Бароница даде знак јувелиру лаким покретом руке да уђе; али у истом моменту затворише се за њим врата. „Камердинер“ и још један младић журнуше на јувелира, који у страху испусти шатулу.

— У помоћ!... Лопови!... Убице!... — дерао се нападути.

Славни зубни лекар само се осмејкиваше.

— Мора да га је опет спопало беснило! — рече он бароници. — Ако смем молити, треба да се удалите и за пола сахата имаћете мужа потпуно здрава!...

Бароница, која беше већ дигла шатулу, стеже доктору руку и остави тужно собу.

* * *

Јувелир је лежао опијен у столици за оперисање. Један од асистената беше му брзо принео к носу један сунђер и полудели на скоро клону у дубоку наркозу.

Када је се после једног часа пробудио, било му је тешко у глави и некако празно у устима. А пред њим се пријатељски осмејкиваше чувени зубни лекар.

— Честитам, господине бароне! — отпоче он и показа на сто, који је био поред столице. — Погледајте, то су та четри очњака, који су вам толике муке задавали!... Имате ли иначе још каквих болова?

Трговац гледаше укочено у лекара као да не беше при себи, па за тим тури прст у уста. Одмах по том било му је све јасно!

— Госпођа бароница особито ће се радовати, кад чује, да сте се тако брзо опоравили, — продужи лекар — она ће одмах доћи!

— А где ли је та варалица? — дрекну измучени јувелир. Где су моји дијаманти? У помоћ, лопови, разбојници!

Доктор опет даде знак својим асистентима, а сам докопа кљеште.

— Опет га је спопало лудило и беснило! — узвикну он. — Морам и пети извадити!

Али се несрећни јувелир беше отео и што је могао брже појурио низ степенице. — — — — —

Своје адићаре и драгоцености није никада више видео. Чувени зубни лекар пак, који је и нехотице постао сакривац једне беспримерне подвале, морао му је послати квитирани рачун о извађеним зубима... По немачком.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

78

Лебезјатњиков би и даље наставио, али Соња, која га је слушала једва дишући, на мах дохвати огртачић и капицу, па оде из собе узгред их навлачећи. Раскољников изиђе за њом, Лебезјатњиков за њим.

— Свакако је полудела, рече он Раскољникову, излазећи с њиме на улицу, — ја само нисам хтео да плашим Софију Семјоновну, па сам рекао: „изгледа“, али нема ни сумње! Веле да такве грудвице искачу, у јектици, по мозгу, жао ми је што не знам медицине. Ја сам, уосталом, огледао да је уверим, али она ништа не слуша.

— Ви сте јој о грудвицама говорили?

— То јест, не баш управо о грудвицама. Не би она ништа ни разумела! Али ја говорим ово: ако човека уверимо логички да он у самој ствари нема зашто да плаче. То је јасно. А ваше је уверење да неће престати?

— Сувише би се лако онда живело, одговори Раскољников.

— Допустите, допустите тако; Катарина Ивановној доиста је доста тешко да разуме; али да ли вам је познато, да су у Паризу чинили већ озбиљне опите односно могућности излечевања полуделих, дејствујући једино само логичним уверењем? Један тамошњи професор, који је недавно умро, озбиљно научан, уобразио је, да се тако може лечити. Основна је његова идеја, да нарочитог растројства у организму полуделих нема, и да је лудило, тако рећи, логична омашка, омашка у суђењу и мишљењу, неправилан поглед на ствари. Он је болесника поступно побеђивао, и представите себи, веле да је имао резултата! Али пошто је при том употребљавао и тучење, то се резултати тога лечења подвргавају, дакако, сумњи... Бар тако изгледа...

Раскољников давно већ не слушао. Дошавши до своје куће, он климне главом Лебезјатникову и окрене у капију. Лебезјатников се тргне, осврне се и оде даље.

Раскољников уђе у своју собицу и застане на сред ње. „Рашта сам се овамо вратио?“ Он погледа те жуте, истрвене и похабане облоге зидне, ту прашину, свој диван за спавање... Споља, из авлије допираше некакво оштро непрекидно куцање: то су негде, нешто, као побијали, као неки клин да су закуцавали... Приђе прозору, придиже се на прсте, па је дуго, с изгледом необичне пажње, разгледао по авлији. Али авлија беше празна, и они који су куцали не могаху се видети. Лево, у крилу, издвајају се овде онде отворени прозори, на прозору стајаху мале саксије, са ретком геранијом.

Лево, на једном крилу куће, виде се овде-онде отворени прозори; на прозорским дашчицама беху саксице са танушном геранијом. Иза прозора овешано рубље... Све је то знао напамет. Окрене се и седне на диван.

Никад, никад није се осећао тако усамљен као сад!

Јест, још једанпут је осетио, да је можда одиста омрауно Соњу, и то баш сад, када је учинио још несрећнијом.

„Зашто је ишао к њој да моли њене сузе? Зашто му је тако потребно да трује живот њен? О, то је ниско!“

— Виђу сам! рече намах одлучно, — неће она ићи у тамницу!

Кроз пет минута подиже главу и чудновато се осмехну. То беше необична помисао.

„Можда је на заточењу одиста боље“, паде му на ум.

Не сећа се, колико је времена остао тако сам са својим неодређеним мислима, које се тискаху у његовој глави. Намах отворише се врата, и уђе Авдоћа Романовна. Прво се заустави и с прага погледа на њ, као малочас он Соњу; потом уђе и седе наспрам њега на столицу, на јучешњем своме месту. Он је ћутао, и гледао је некако као без мисли.

— Не љути се, брате, само ћу на часак, рече Дуња.

Израз њена лица беше замишљен, али не суров. Поглед ведар и тих. Видео је, да је и она дошла к њему с љубављу.

— Брате, ја знам све, све. Димитрије Прокофић ми је све разјаснио и испричао. Тебе ће да узнемирују и да те муче ради глупе и одвратне сумње... Димитрије Прокофић рече ми, да нема никакве опасности, и да се ти залуду плашиш. Ја тако не мислим, и *потпуно разумем*, да је у теби све узбуњено, и да то негодовање може за увек оставити својих последица. Тога се ја плашим. Не осуђујем те и не смем те осуђивати за то, што си нас оставио, и опрости ми, што сам те пређе прекорила. Ја сама осећам, да бих и ја отишла од свих, када бих била под притиском тако велике несреће. *О томе* нећу матери ништа да причам, али ћу јој о теби говорити непрекидно, и рећи ћу јој у име твоје да ћеш ти доћи к нама врло брзо. Не мучи се због ње; ја ћу њу да умирим; али ни ти немој њу да мучиш, — дођи бар једном; сети се, да је она мати! А сад сам дошла тек да ти кажем (Дуња се диже), ако случајно штогод устребаш ти мени, или ја теби,... сав мој живот, или што... ти ме зовни, ја ћу доћи. Збогом!

Она се круто окрете и пође вратима.

— Дуња! заустави је Раскољников, устане и приступи јој. — Тај Разумихин, Димитрије Прокофић, веома је добар човек... Дуња малко порумене.

— Па? упита она, сачекавши мало.

— Он је човек делатан, вредан, поштен и способан јасно да воли... Збогом, Дуња.

Дуња сва поцрвене, па се намах узнемири:

— Али шта је то, брате, ми као да се за навек растајемо, кад ми... такве завештаје чиниш?

— Свеједно... Збогом...

Он се окрене и пође од ње прозору. Она постаја, гледаше га неспокојно, и изиђе узнемирена.

Не, није он према њој био хладан. Беше један тренутак (потоњи), кад је силно зажелео да је загрли, и да се *опрости* с њом, па и да јој *она каже*, али се ипак не усуди ни руку да јој пружи.

После би се ваљда и стресла, кад се сети, да сам је сада загрлио, рећи ће, да сам јој пољубац украо!“

„А хоће ли она да поднесе, или неће?“ дода он, мало за тим, у себи. — „Не, неће поднети: *такви* никад не подносе...“ Помисли на Соњу.

Кроз прозор се осети већа хладноћа и свежина. Напољу већ није било јасно. Он узме капу и изиђе.

Није доиста могао, а није ни хтео да се брине о свом болесном стању. Али сав тај непрекидни немир и страхота у души не могаху проћи без последица. И што још није пао у постељу у правој грозници, то је, можда, баш с тога, што га је та унутрашња, непрекидна узнемиреност одржавала на ногама и свести, али некако извештачено, донекле.

Лутао је без цељи. Сунце залазаше. Некаква особита чаме се показиваше у њему у потоње време. У њој не беше ништа особито јетко, што нагриса; али је из ње пробијало нешто стално, вечито, предосећало се, да настају бескрајне године те хладне чаме која умртвљује, предосећала се некаква вечност на „аршине пространства“. У вечерњи час то осећање обично га мучаше још јаче.

— С таквим глупим, чисто физичким слабостима, које зависе од некаквог заласка сунчева, ето ти, па се савладај да не учиниш глупост! Не ћеш ићи Соњи, него Дуњи! промрља он злобно.

Зовнуше га. Осврте се; Лебезјатников.

— Замислите, био сам код вас, тражим вас. Замислите, она је испунила своје, и одвела је децу! Ја и Софија Семјоновна силом смо их отимали. Она удара у таву сама, а децу тера да играју. Деца плачу. Заустављају се на раскрсницама и пред радњама. За њима иде глупи народ. Хајдемо.

— А Соња? запита Раскољников немирно, хитајући за Лебезјатниковом.

— Просто се обезумила. То јест, није се обезумила Софија Семјоновна, него Катарина Ивановна; у осталом и Софија Семјоновна је у безумљу. А Катарина је Ивановна потпуно у безумљу. Кажем вам, сасвим је полудела. Њих ће одвести у полицију. Можете представити, како ће то утицати... Сад су на каналу код —ског моста, не веома далеко од Софије Семјоновне. Близу је.

На каналу, недалеко од моста, ни за две куће далеко од куће где је живела Софија Семјоновне сабрало се света. Нарочито беше мушкарчиња и девојчица. Храпав, исцепан глас Катарине Ивановне чује се још с моста. И одиста то је била необична појава, у стању да занима уличну публику. Катарина Ивановна у свом старом, овешталом оделу, у оној марами од вумене материје, у изломљену сламном шеширу, који је спао накриво као нека гужва без облика, бејаше доиста у наступу правога безумља. Бејаше уморна и задувана. Измучено јектичаво лице њено изгледаше напаћеније него икада (уз то још, на улици, на сунцу, јектичави увек изгледају слабији и нагрднији него код куће); али њена узбуђеност трајаше још, Катарина Ивановна сваким тренутком биваше све раздраженија. Налеташе на децу, викаше их, наговараше их, и ту пред гомилом учила их како да играју и шта да певају, стала им објашњавати зашто је то потребно, долазаше у очајање због њихова неразумевања, била их... После, не довршивши, пође публици; ако угледа мало што добро одевена човека, који би се зауставио да гледа, она се одмах упути да му објасни, до чега су, ето, доведена деца „из куће отмене, може се рећи и аристократске“. Ако у гомили чује смех или какву заједљиву речцу, она одмах нападне на те дрске и стане се с њима ружити и вређати. Неки се доиста смејаху, неки махаху главама;

сви уопште беху радознали да гледају полуделу са преплашеном децом. Таве, коју помену Лебезјатњиков, не беше, бар није Раскољњиков видео; али у место лупања у таву Катарина Ивановна је стала ударати такт својим сухим длановима, наређујући Пољечки да пева а Лењи и Кољи да играју, уз то је и сама стала певати, али сваки пут прекине на другој ноти услед мучнога кашља, с чега би опет падала у очајање, проклињала свој кашаљ, па и плакала. Али највише су је доводили на муке Коља и Лења, својим плачем и страхом. Истина, било је огледа да се деца опреме у костим, као што се обично улични певачи и певачице. На малишану беше чалма од неке црвене тканине, да би личио на Турчина. Али на Лени костим недостајаше; беше само на глави јој црвена, од длаке капица (или, боље рећи, калпак) покојног Семјона Захарића, а у капицу заденут одломак белог нојева пера, које некада припадаше баби Катарининој и које се досад сачувало у сандуку као породична реткост. Пољечка беше у својој обичној хаљиници. Она гледаше у мајку покорно и плашљиво, збуњена и не одмицаше од ње, крије своје сузе, досећа се о лудилу своје матере и узнемирено огледаше око себе. Улица и гомила су је страшно заплашили. Соња се не одмицаше од Катарине Ивановне, плачући и молећи је, покатакд, кући да се врати. Али Катарина Ивановна беше неумољива. (Наставиће се).

Т Р А Ж И С Е

Зујицу кћер **Јована Симића**, родом из села Берова, која је пре годину дана пребегла амо из Турске, тражи њен брат **Захарије Поповић** раденик кројачки. Управа града Београда актом Бр. 31042 моли све полиц. власти, да Зујицу потраже и о проналаску Управу известе. Зујици је 23—24 године, стаса средњег, очију граорастих, обрва црних-танких, у опште леушкаста.

Чувар поља општине ресничке, среза бањског, ухватио је једног мангуп коња длаке мрко-доратасте, на челу цветаст, мусаст, реп и грива црно-прозеленкасте, на леђима са обе стране има белегу од седла, матор 3—4 године. Начелство окр. нишког актом Бр. 29700, моли све полиц. власти да сајбију пронађу и истога упуте начелству да се са доказима пријави. УБр. 30503.

Код Павла Јовановића, из села Удовица, нађена су 2 украђена коња. Један длаке врано-мрке, висок на дрвеној мери 1-23 с. м. матор 8 година; други длаке доратасто-мрке, матор 3 године, висок 1-16½ с. метара. Начелник ср. подунавског актом Бр. 17340, моли полицијске власти да сопственике пронађу и њему упуте.

Дереглија са прибором и натоварена са 50 снопова прућа, ухваћена је 7 овог месеца на Дунаву, и привезана за обалу смедеревску. Суд општине града Смедерева актом Бр. 6812 моли све полицијске власти, да потраже сопственика, и суду упуте да се с доказима о својини пријави. УБр. 30892.

П О Т Е Р А

Владимир Васиљковић, **Марко Васиљковић**, **Младен Васиљковић I** и **Младен Васиљковић II**, сви скитачи цигани родом из Гор. Милановца, решењем првостепеног алексиначког суда, од 25 септембра, 1898 год. Бр. 10929, стављени су под суд и у притвор. I. За то, што су ноћу из затвореног тора украли једног вепра Милосаву Живковићу, теж. из Појате; II. Што су у јуну месецу исте год. из ограђене авлије украли Радојку Мојсиловићу из Петковца, разну покретност у вредности 22-60 динара; и III. Што су у истом месецу из затворене авлије украли Обраду Николићу из Петковца, покретност у вредности 10 динара. Пошто се окривљени налазе у бегству, то се моле све полиц. власти да именоване у кругу своје потраже и нађене стражарно спроведу помен. суду с позивом на Бр. 15384.

Миливоје Јаничић, из Цветановца, који је пресудом суда општине цветановачке био осуђен на 15 дана затвора, побеглао је из притвора општинског. Суд општине цветановачке

актом Бр. 2046 моли, да се Миливоје потражи и нађени њему спроведу. Миливоју је 40—45 година, плав, средњег раста, бркова плавих, дугачких, образа дугих, сувољав, у оделу сељачком. УБр. 30996.

Кузман Ј. Дамјановић, родом из Овче, у Аустро-Угарској, редов I чете 25 батаљона VII пешад. пука побегао је 4 ов. месеца из команде. Кузман је раста омалена, чела малог, косе, обрва и очију смеђих, образа дугуљастих, бркова малих, носа и уста правилних, браду брија. Кад иде геља на једној ноzi. На себи је однео од државних ствари: 1 нож модела 1899 године Бр. 3970, опасач и висак, нов шињел, нов копорав чохани, нове чакшире, шајкачу, оковратник, пар ципела и један пар веша. Управа града Београда актом Бр. 30660 моли све полицијске власти, да именованог Кузмана потраже и нађена или њој или команданту VII пешад. пука с позивом на Бр. 8915 стражарно спроведу.

Коста Николић и **Аритон Спасић**, осуђеници нишког казненог завода, кад су 9 ов. мес. били на раду неопажено су се измакли испред стражара и побегли незнано куда. И ако је за њима предузета жива потера, они се нису могли пронаћи. Обоје су родом из Врање. Коста је у 38 години, стаса високог, косе црне, образа обичних, црних, чело обично, обрва црних, очи жућкасте, нос правилан, бркова црних, дугачких, уста умерена. Аритону је 21 година, стаса је средњег, косе црне, образа и чела обична, обрва црних, очи плаве, нос правилан, бркова смеђих, уста умерених, подбрата нема; на кажипрсту леве руке нема врха. Кад су утекли, били су одевени у бело, робијашко одело. Управа нишког казненог завода актом Бр. 3475, моли све полицијске власти, да Ари-

Коста

тона и Косту најживље потраже и нађене њој спроведу. УБр. 30789. При завршетку листа, уредништво је добило извештај да је Аритон ухваћен па с тога његову слику као непотребну не износи.

Драгомир Стојић, из Грабовика, среза ариљског отворио је удешеним кључем кућу г. Михајла Мајсторовића, свештеника из Азање, и из исте украо једну чантру са 8 комада пасоша стругара, који су код г. Мајсторовића. Пасоши гласе на: Ристу Вељковића, Василија Ристова, Гвоздена Наунова и Крсту Наунова; — а поред овога и друге разне ствари. Драгомиру је 19 година, раста средњег, витког, у опште црномањаст; — одевен у сукнено одело. Начелник ср. јасеничког актом Бр. 20913 моли све полицијске власти, да Драгомира потраже и нађена њему стражарно спроведу.

Никола Петковић, **Божидар Симић** и **Радомир Филиповић — Борић**, који су окривљени за крађу, 5 овог месеца око 6 час. непажњом апсанције побегли су из притвора нач. ср. рачанског. Николи је 18 година, стаса средњег, неугледан, дугуљаста лица; — одевен у старо немачко одело, на глави носи шајкачу а на ногама опанке. Родом је из Ужица, а по занимању калфа столарски. Божидар је из Оклетца. Њему је 14 година, одевен у поцепане панталоне и зубун од сељачког црног сукна, а на глави шајкачу; — у лицу је црномањаст, погледа натмуреног. Радомиру је 18 година, омален, беличаст у лицу. Одевен у гаће и кошуљу и сукнени гуњ са копораном, на глави шајкачу. Начелник ср. рачанског актом Бр. 12662, моли све полицијске власти (а нарочито скреће пажњу начелству окр. ужичког, ваљевског, рудничког и подринског, и начелнику среза пожешког, црногорског, азбуковачког и јадранског да именоване потраже и нађене њему стражарно спроведу.) УБр. 30468.

О божјим празницима изаћи ће „Полицијски Гласник“ два броја уједно.